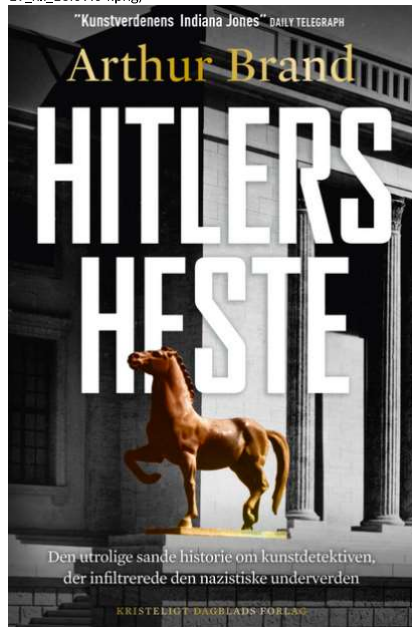

Hitlers heste. Den utrolige sande historie om kunstdetektiven, der infiltrerede den nazistiske underverden

(https://krigsvidenskab.dk/application/files/7316/6090/7426/Skaermbillede_2022-08-19_kl_13.09.04.png)

(https://krigsvidenskab.dk/application/files/7316/6090/7426/Skaermbillede_2022-08-19_kl_13.09.04.png)

()

Forfatter: Arthur Brand

Titel: Hitlers heste. Den utrolige sande historie om kunstdetektiven, der infiltrerede den nazistiske underverden

Forlag: Kristeligt Dagblads Forlag

Antal sider: 282, rigt illustreret

Vejl. Pris: 249,95 DKK

Anmeldt af: Simon Papousek

Rating: 3/5

Det er en velkendt historie, at nazisterne tilranede sig omfattende kunstskatte i tiden op til og under Anden Verdenskrig. Nazisterne lagde ikke skjul på deres afsky for det degenererede kunst – *entartete art* – som de tilmed lod udstille, for at alle kunne se og væmmes ved det. Det var kunst, som enten var abstrakt i sin formgivning eller udfærdiget af kunstnere, som tilhørte en underlegen race. I stedet var det landskabsmalerier, familie billeder og ikke mindst skulpturer fremstillende stærke og sunde mennesker og dyr, der faldt i nazisternes smag. Ofte i størrelser som nærmede sig det abnorme. Og de kunstnere som kunne frembringe sådanne motiver og værker, fik højststående nazister som sine mæcener. Men den klassiske kunst var også efterspurgt. Så efterspurgt at eksempelvis Herman Göring omgav sig med alskens kunstværker i et – formentligt hjerteligt – forsøg på at fremstå som kultiveret, og som anerkender af de store klassikere.

Den hollandske kunsthistoriker Arthur Brand har skrevet bogen *Hitlers heste* med den umage undertitel: *Den utrolige sande historie om kunstdetektiven, der infiltrerede den nazistiske underverden*. Den handler om, hvordan Arthur Brand kom på sporet af to skulpturer – *Schreitende Pferde* (da.: *Skridtene heste*) – som flankerede indgangen til Rigs-kancelliet i Berlin. Rigs-kancelliet blev som bekendt jævnet mere eller mindre med jorden af russerne i 1945. Således forsvandt de to skulpturer, som var lavet af den tyske kunstner Josef Thorak, der i lighed med andre kunstnere lavede bestillingsarbejder for nazisterne. Brand kommer dog på sporet af de skridtende heste. Helt konkret leder sporet ham til Eberswalde, som russerne omdannede til kaserne-område efter krigen. På forskellige billeder opdager Brand således skulpturerne, og kan dermed konstatere, at netop de ikke blev ødelagt under krigen. Tilsyneladende blev de reddet ud af ruinerne eller måske endda før den endelige storm på Berlin. Men hvem gjorde det? Hvorfor? Og kan de findes i dag? Det sætter Brand sig for at undersøge nærmere. Han møder i sin eftersøgning både hjælpere og modstandere. Repræsentanter fra det tyske politi, velvillige taxa-chauffører og journalister på tyske nyhedsmedier hjælper Brand, mens hans møder med nynazister og lignende typer, foregår i det skjulte. Han introduceres således til et omfattende netværk af samlere af effekter: Uniformer, medaljer, fajance, dokumenter – kort sagt alt der hvor hagekorset eller den tyske ørn er synligt eller præget, har interesse og et marked. Det er i gennem disse forbindelser, at forfatteren

kommer nærmere på sporet af de to heste-skulpturer. En eftersøgning som også kommer til at omfatte andre kunstværker. Personligt kunne jeg ikke undgå at tænke på Arturo Pérez-Reverte's ret underholdende og spændende *Dumas-klubben*, hvor bogdetektiven Dean Corso opsnuser sjældne bøger, som bogsamlere betaler ham mindre formuer for at finde. Det er samme stemning og atmosfære, som omgiver læseoplevelsen i *Hitlers heste*.

Hitlers heste er som sådan ikke en fagbog. Det er snarere en drama-dokumentarisk bog, hvor samtaler stemninger og miljøer beskrives og giver fortællingen et helt særligt liv. Der er ingen henvisninger til litteratur undervejs, men der er dog tilføjet et register, hvis funktion ikke lige kan gennemskues. Og det er her, at bogen efter min vurdering halter en smule. For bogen lader sig vanskeligt genre-bestemme. Er det en krimi? Er det en fremstilling om samlere af nazi-militaria og –klenodier? Er det en beskrivelse af (ny)nazistiske netværk i Europa? Eller er det en længere reportage, som (i forkortet form) sagtens kunne bringes i en avis eller i et andet nyhedsmedie eller et tidsskrift. Arthur Brand har afgjort skrevet en ganske underholdende historie, som nok skal blive læst med begejstring af mange. For det fortjener den.

Hvis man har læst *Bogtyvene – Jagten på de forsvundne biblioteker* af Anders Rydell (Informations Forlag, 2016) eller *The Munich Art Hoard – Hitler's Dealer and his Secret Legacy* af Catherine Hickley (Thames & Hudson, 2015) og interesserer sig for, hvordan kunst bliver brugt i krig, skal Brands bog hermed anbefales. Den når efter min mening ikke op på samme detaljerede og diskuterende niveau som de to førnævnte, men *Hitlers heste* plæderer sådan set heller ikke for at være andet end en spændingsfortælling.

Arthur Brand omtaler sig selv som kunstdetektiv. En titel som medierne nu også har taget til sig. Han omtales som Indiana Jones, der oplever ting, som kun Dan Brown kunne have skrevet om. Til Kristeligt Dagblad har han fortalt, hvor farligt hans arbejde er med at opspore kunstværker og –skatte. ”Det var en verden, hvor en arbejdsdag kunne bestå af møder med en agent fra FBI, en mafiaboss fra Sicilien og en journalist fra New York Times”, som han udtaler til Kristeligt Dagblad i en artikel (19.4.22). Men med sit navn og billede og sin jobbeskrivelse, samt at rettighederne til bogen er blevet solgt til filmatisering, bliver det nok svært for Arthur Brand for fremtiden at kunne bevæge sig anonymt i det skjulte blandt skurke, nynazister, agenter og journalister.

